

De melkmeid van Huibert van Oudheusden

Aad Kleijweg

Een bijzonder reliëfmerk voor zijn tijd

Bekijken we het materiaal dat in Schoonhoven en Gorinchem gemaakt is in de tweede helft van de 18e eeuw, dan zien we wat betreft de zijmerkjes steeds dezelfde merkjes terugkeren bij de verschillende pijpenmakers. Zo zien we veel de gekroonde N, gekroonde vis, gekroonde IG, gekroonde 18, gekroonde eierkorf, gekroonde ooievaar en het wapen van Utrecht begeleid met de initialen van de pijpenmaker. Soms tref je ineens een zijmerk dat afwijkt van de meeste. Zo bracht ik al eerder in voorgaande PKN nummers de afwijkende vis van Joris Hoogendijk onder de aandacht met de initialen IHD en de bloempot van Jacobus Murk met de initialen IKBM beiden werkzaam te Schoonhoven. Deze keer plaats ik het reliëfmerk "De melkmeid" met de initialen HVAH. Het merk HVAH is in gebruik geweest bij de pijpenmaker Huibert van Oudheusden uit Gorinchem. Huibert van Oudheusden is werkzaam geweest van 1781 tot zijn overlijden in 1813. Huibert is de oudste zoon van Jan van Oudheusden eveneens pijpenmaker wel bekend van het pijpenmakersmerk IVAH die actief was vanaf 1753.

1a Collectie: Aad Kleijweg, 1b Dordrecht, 2a Ovoïde, 2b Melkmeid met de initialen HVAH, 2c - /-, 2d -, 2e Niet Geglaasd, 2f Gebotterd, 2g Geen radering rondom ketelopening, 2h -, 3a -, 3b -, 3c -, 4 1780 – 1810, 5 Gorinchem, 6 Huibert van Oudheusden, 7 -

Het merk "De melkmeid" is zeer populair geweest in het laatste kwart van de 17e eeuw en kwam in verschillende varianten voor. Zo had je de melkmeid als dubbelmerk of aan de keerzijde de melkman. Ook is de melkmeid met aan de keerzijde de zittende vos, of de Maagd in de Hollandse tuin bekend. Deze vroege pijpjes met het reliëfmerk melkmeid hadden trouwens altijd aan de keerzijde een ander merk staan. Het pijpje hier besproken is gemaakt in het laatste kwart van de 18e eeuw en dat is vrij

uniek te noemen want het reliëfmerk melkmeid kwam voor zover mij bekend niet voor in die tijd. De pijpenmaker moet dus bekend zijn geweest met producten die een eeuw eerder door zijn collega's gemaakt werden. Omdat dit pijpje met dit merk toch wel vrij bijzonder is wil ik hem onder aandacht brengen.

Het is een ovoïde model met op de linkerkzijde van de ketel een fraai uitgevoerde melkmeid met daarboven de initialen HVAH van de pijpenmaker. Op de ketelrand zit geen radering en aan de keerzijde staat niets.

Ik ben benieuwd of er nog meer pijpjes in verzamelingen aanwezig zijn uit het laatste kwart van de 18e eeuw waar het reliëfmerk "De melkmeid" op staat.

BRONNEN:

1. J. van der Meulen, J.P. Brinkerink en P. von Hout, 1992. Tabakspijpenrijverheid in Gorinchem.
2. Aad Kleijweg, 2008. Visje van Joris Hoogendijk PKN 119 Jaargang 30
3. Aad Kleijweg, 2008. Zeg het met bloemen PKN 120 Jaargang 30

